

Προγραμματιστικές Τεχνικές

Δυναμικές δομές: σύνολα – ουρές προτεραιότητας –
κατακερματισμός

Union-Find, Heaps, Hashing

Διδάσκοντες

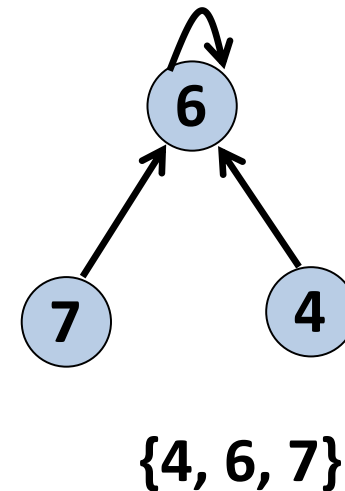
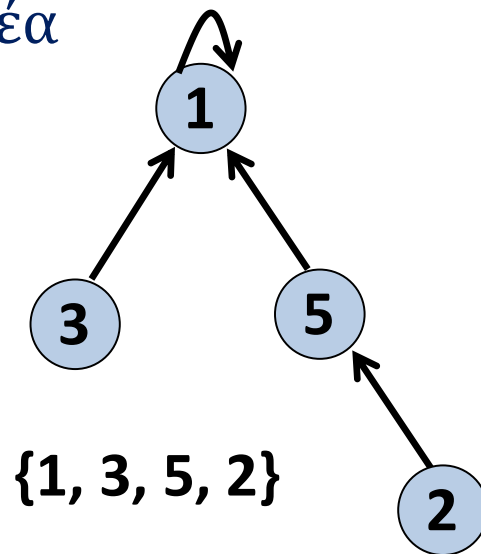
Βασίλης Βεσκούκης
Πέτρος Ποτίκας
Νίκος Λεονάρδος
Σωτήρης Κοκόσης
Νίκος Παπασπύρου
Γιώργος Σιόλας

progtech@cslab.ece.ntua.gr

Δομές UNION-FIND

Ε

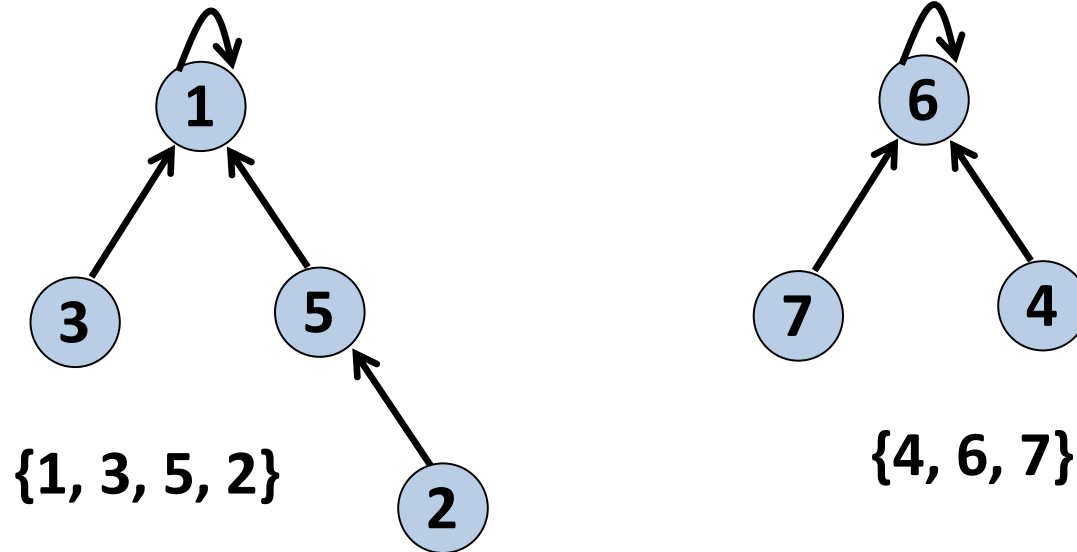
- Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Εύρεση (αναζήτηση) [**Find**]
 - Ένωση [**Union**]
- Υλοποίηση συνόλων με δένδρα: ένα δένδρο για κάθε σύνολο, «αντιπρόσωπος» η ρίζα, κόμβοι δείχνουν προς τον γονέα

Δομές UNION-FIND

Ε

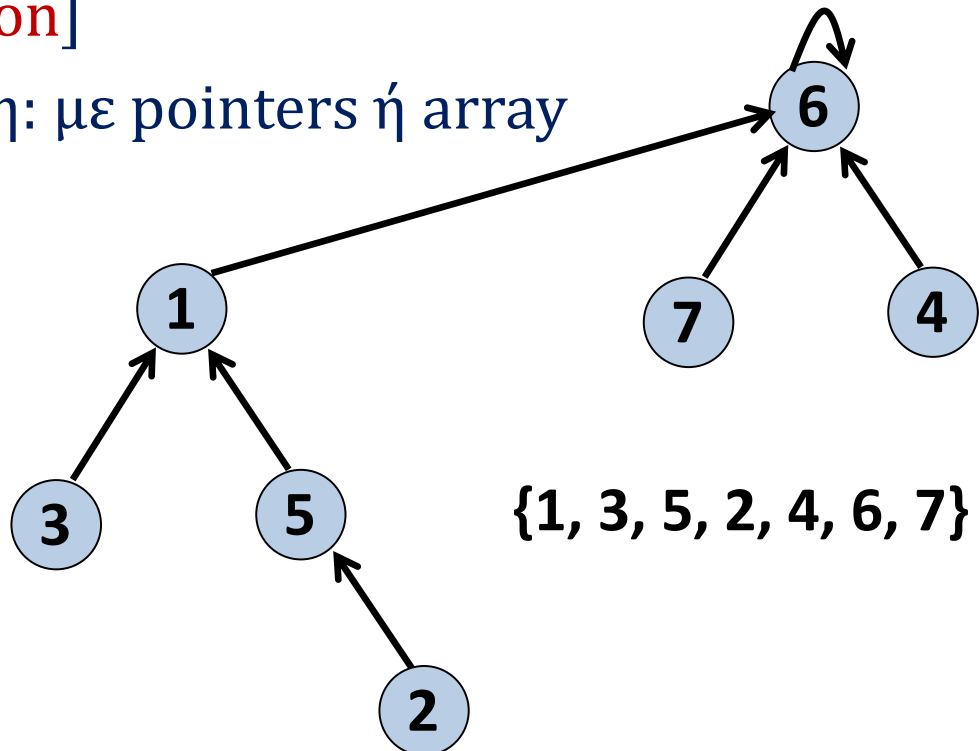
- Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Εύρεση (αναζήτηση) [**Find**]
 - Ένωση [**Union**]
- Απλή υλοποίηση: με pointers ή array

Δομές UNION-FIND

Ε

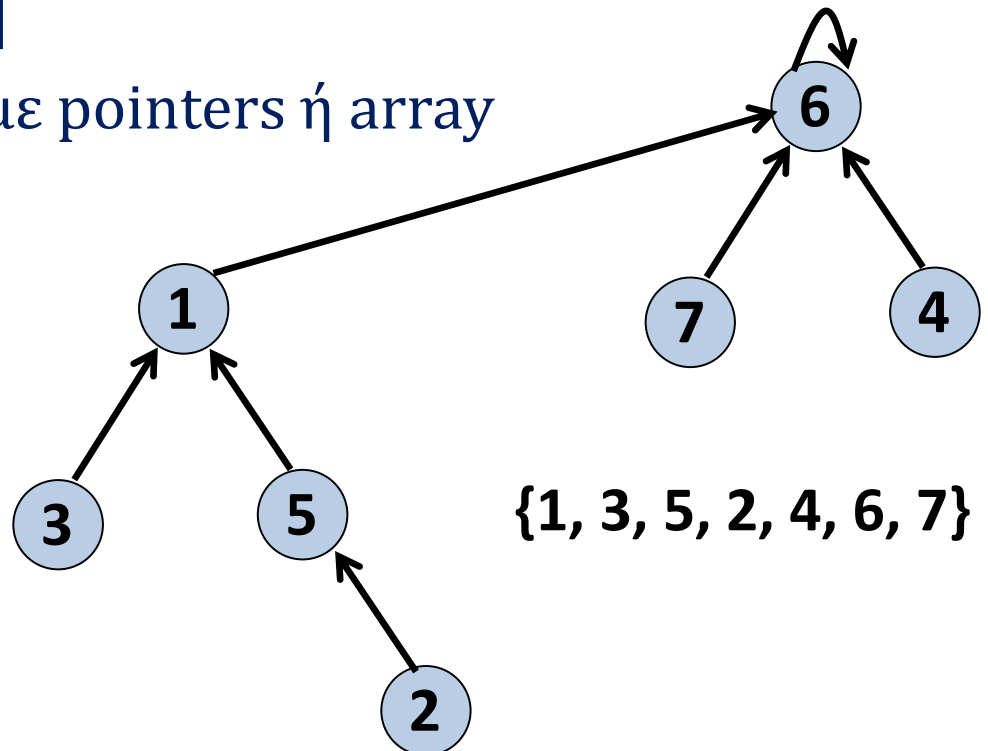
- Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Εύρεση (αναζήτηση) [**Find**]
 - Ένωση [**Union**]
- Απλή υλοποίηση: με pointers ή array
- Ένωση: $O(1)$

Δομές UNION-FIND

Ε

- Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Εύρεση (αναζήτηση) [**Find**]
 - Ένωση [**Union**]
- Απλή υλοποίηση: με pointers ή array
- Ένωση: $O(1)$
- Εύρεση: ?

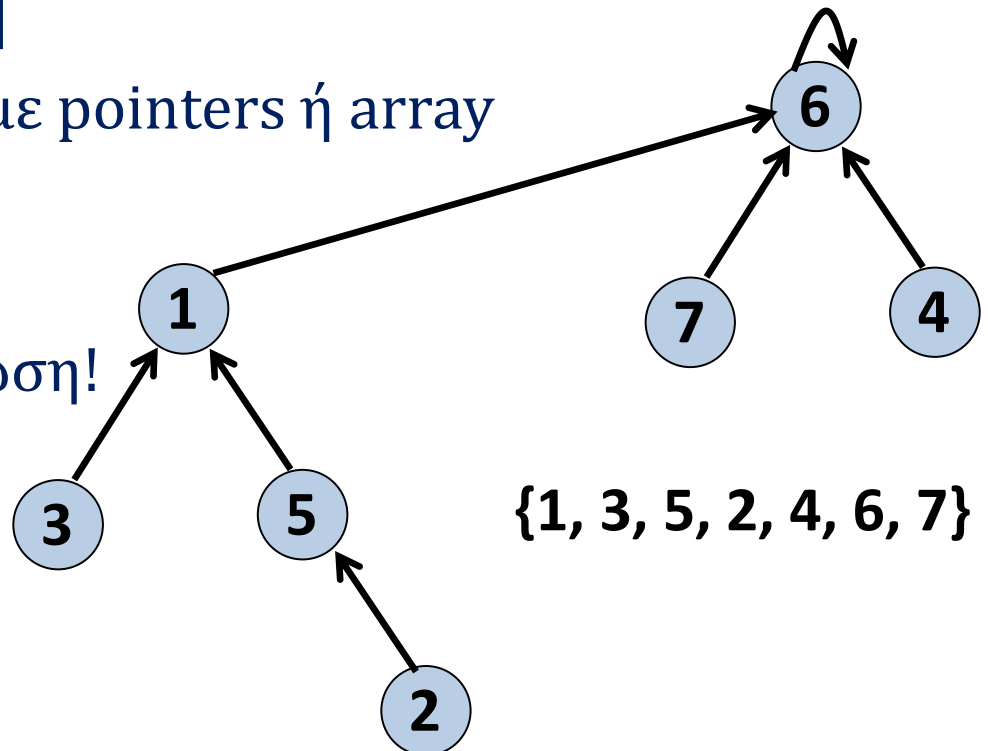

Δομές UNION-FIND

Ε

- Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Εύρεση (αναζήτηση) [**Find**]
 - Ένωση [**Union**]
- Απλή υλοποίηση: με pointers ή array
- Ένωση: $O(1)$
- Εύρεση: $O(n)$

χειρότερη περίπτωση!
Γίνεται καλύτερα;

Δομές UNION-FIND

Ε

- Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Εύρεση (αναζήτηση) [**Find**]
 - Ένωση [**Union**]
- Υλοποίηση συνόλων με δένδρα: ένα δένδρο για κάθε σύνολο, «αντιπρόσωπος» η ρίζα, κόμβοι δείχνουν προς τον γονέα
- Απλή υλοποίηση: με pointers ή array
- Ένωση: $O(1)$
- Εύρεση: $O(\log n)$ με **Union-by-Size**

Δομές UNION-FIND

Ε

- Εύρεση: $O(\log n)$ με **Union-by-Size** :
το δέντρο με τα λιγότερα στοιχεία «κρεμιέται» στη ρίζα του δέντρου με τα περισσότερα στοιχεία
 - παραλλαγές: **Union-by-Height**, **Union-by-Rank**

Ισχυρισμός: κάθε δένδρο n κόμβων που προκύπτει με διαδοχικές εφαρμογές Union-by-Size έχει ύψος

$$h \leq \log_2 n$$

Απόδειξη: με επαγωγή στην κατασκευή του δένδρου

Δομές UNION-FIND

Ε

Θεώρημα: κάθε δένδρο n κόμβων που προκύπτει με διαδοχικές εφαρμογές Union-by-Size έχει ύψος

$$h \leq \log_2 n$$

Απόδειξη: με επαγωγή στην κατασκευή του δένδρου :

Θεωρήστε δένδρο ύψους h με n κόμβους, από ένωση δύο δένδρων με ύψη $h_1 \leq \log_2 n_1$, $h_2 \leq \log_2 n_2$

Έστω χ.β.γ. ότι $n_1 \leq n_2$

Αν $h_1 < h_2$ τότε $h = h_2 \leq \log_2 n_2 < \log_2 n$

Αν $h_1 \geq h_2$ τότε $h = h_1 + 1 \leq \log_2 (2n_1) < \log_2 n$ □

Δομές UNION-FIND

- Ε • Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Ένωση: $O(1)$
 - Εύρεση: $O(\log^* n)$ *αποσβετικά* (amortized analysis) σε σύνολο m πράξεων

με **Union-by-Rank + Path Compression** (σε κάθε εύρεση όλα τα στοιχεία του μονοπατιού προς την ρίζα τα «κρεμάμε» κατευθείαν στη ρίζα)

($\log^* n \leq 5$ για $n \leq 2^{65636}$!!)

Δομές UNION-FIND

- Ε • Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Ένωση: $O(1)$
 - Εύρεση: $O(\alpha(n))$ *αποσβετικά* (amortized analysis) σε σύνολο m πράξεων (με πιο πολύπλοκη ανάλυση)

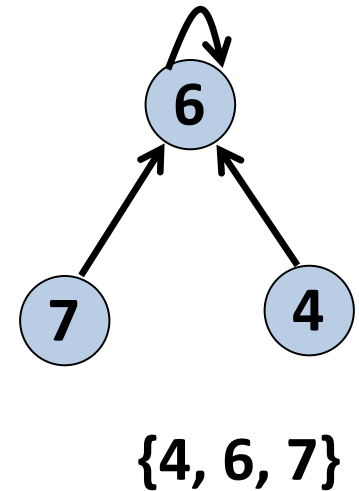
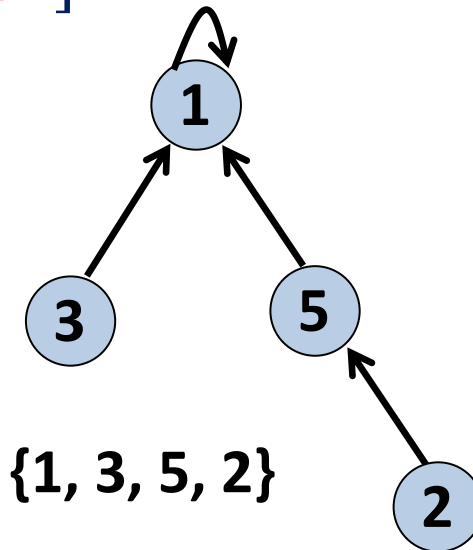
με **Union-by-Rank + Path Compression**

$\alpha(n) \leq 4$ για $n \leq 2^{2^{2^{65636}}} - 3$, αντίστροφη Ackermann

Δομές UNION-FIND

Ε

- Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Εύρεση (αναζήτηση) [**Find**]
 - Ένωση [**Union**]
- Υλοποίηση με **πίνακα**

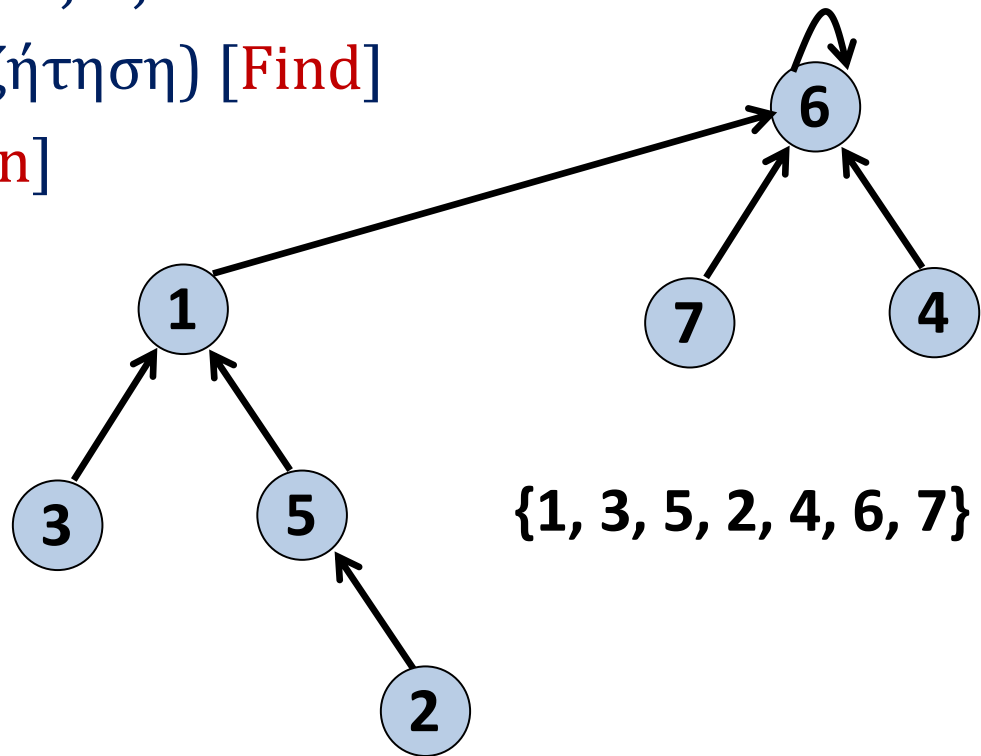

1	2	3	4	5	6	7
1	5	1	6	1	6	6

Δομές UNION-FIND

Ε

- Υποστηρίζουν πράξεις συνόλων:
 - Εύρεση (αναζήτηση) [**Find**]
 - Ένωση [**Union**]
- Υλοποίηση με **πίνακα**

{1, 3, 5, 2, 4, 6, 7}

1	2	3	4	5	6	7
6	5	1	6	1	6	6

Ουρά προτεραιότητας (priority queue)

- Δομή για αποθήκευση συνόλου στοιχείων με **σχέση προτεραιότητας** ανάμεσα στα στοιχεία του (ολική διάταξη)
 - π.χ. προηγούνται τα μικρότερα στοιχεία
- Απαραίτητες λειτουργίες:
 - **δημιουργία** ουράς
 - **εισαγωγή** στοιχείου
 - **διαγραφή** στοιχείου
 - **ανάκτηση** (και διαγραφή) στοιχείου *μέγιστης προτεραιότητας*

Ουρές προτεραιότητας: απλοϊκή υλοποίηση

- Με γραμμική δομή (list, array):
 - εισαγωγή σε χρόνο $O(1)$
 - ανάκτηση (και διαγραφή) στοιχείου μέγιστης προτεραιότητας: χρόνος $O(n)$

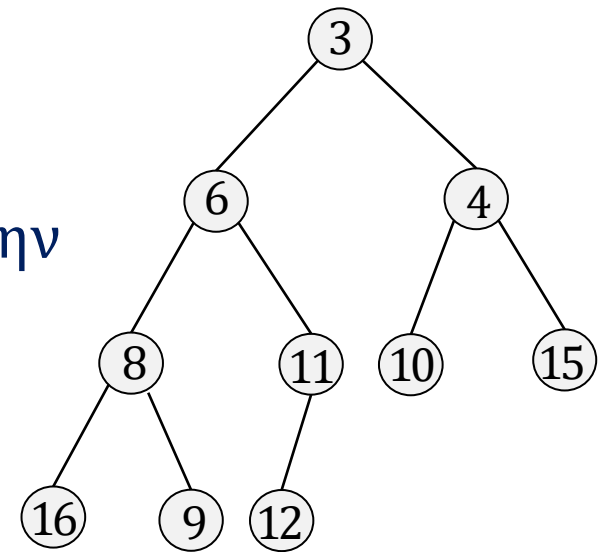
Ουρές προτεραιότητας: απλοϊκή υλοποίηση

- Με γραμμική δομή (list, array):
 - εισαγωγή σε χρόνο $O(1)$
 - **ανάκτηση (και διαγραφή)** στοιχείου μέγιστης προτεραιότητας: χρόνος $O(n)$

- Εναλλακτικά (list, array):
 - εισαγωγή σε χρόνο $O(n)$
 - **ανάκτηση (και διαγραφή)** στοιχείου μέγιστης προτεραιότητας: χρόνος $O(1)$

Σωρός (heap)

- Ένας καλύτερος τρόπος υλοποίησης ουράς προτεραιότητας
- **Δυαδικός σωρός** (binary heap):
 - πλήρες δυαδικό δένδρο
 - ελάχιστο (ή μέγιστο) στοιχείο στην ρίζα
 - κάθε υποδένδρο είναι επίσης δυαδικός σωρός
 - απλή υλοποίηση με **πίνακα**

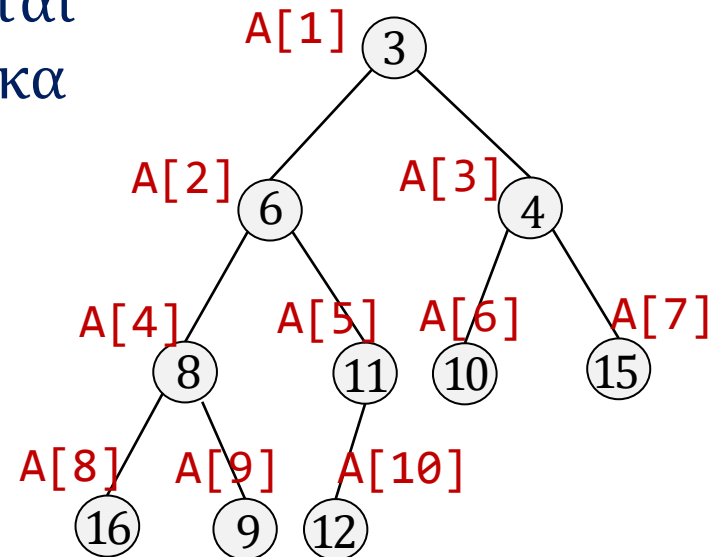

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Υλοποίηση σωρού με πίνακα

- Παιδιά του $A[i]$: $A[2i]$, $A[2i+1]$
- Γονέας του $A[i]$: $A[i/2]$
- Τα στοιχεία του σωρού γράφονται σε συνεχόμενες θέσεις του πίνακα σε σειρά αντίστοιχη της εξερεύνησης BFS

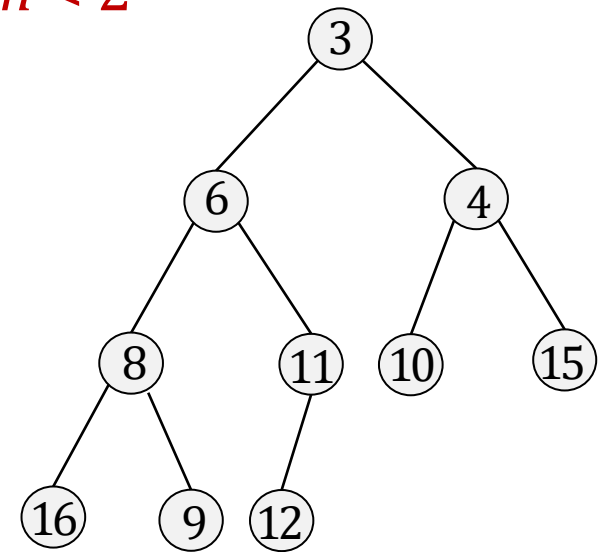
Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

A[1]	A[2]	A[3]	A[4]	A[5]	A[6]	A[7]	A[8]	A[9]	A[10]
3	6	4	8	11	10	15	16	9	12

Σημαντικές ιδιότητες δυαδικών σωρών

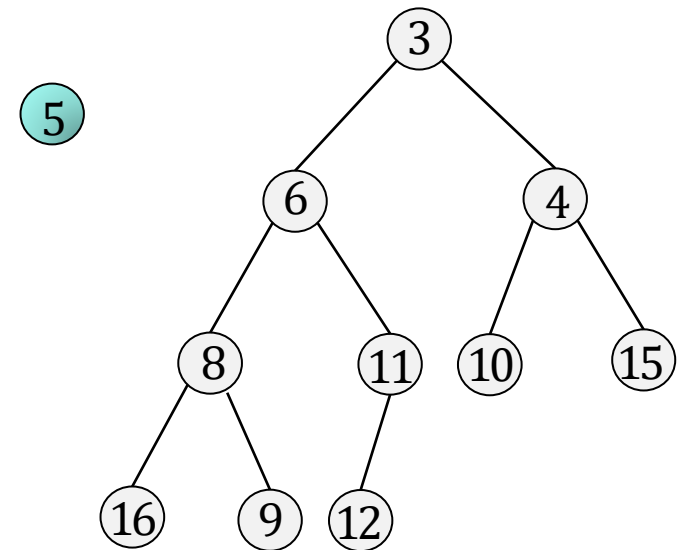
- ύψος δένδρου: $O(\log_2 n)$
#κόμβων σε δένδρο ύψους h : $2^h \leq n < 2^{h+1}$
- άμεση ανάκτηση στοιχείου μέγιστης προτεραιότητας: $O(1)$
- εισαγωγή και διαγραφή σε χρόνο $O(\log_2 n)$

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

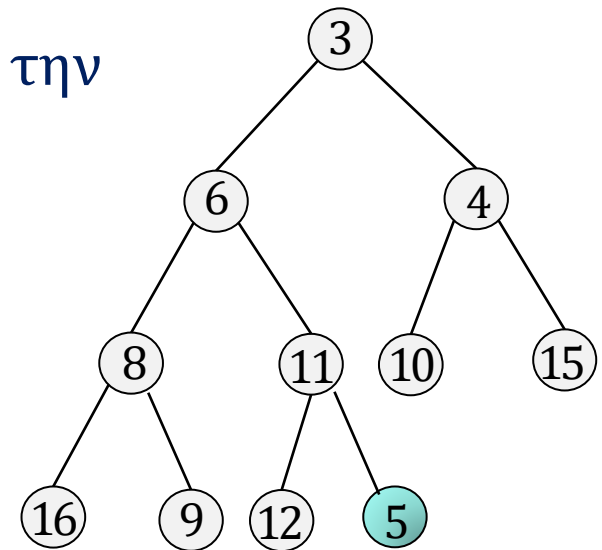
- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5

**Δυαδικός σωρός
ελαχίστου**

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

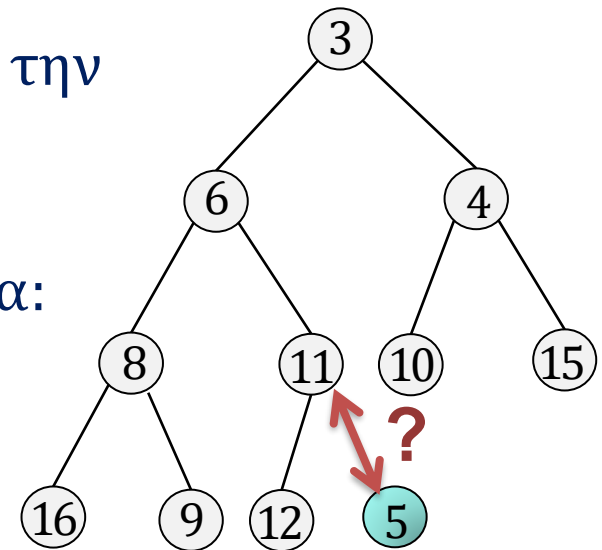
- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5
- Αρχικά τοποθετούμε το στοιχείο μετά την τελευταία θέση ($A[n+1]$)

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

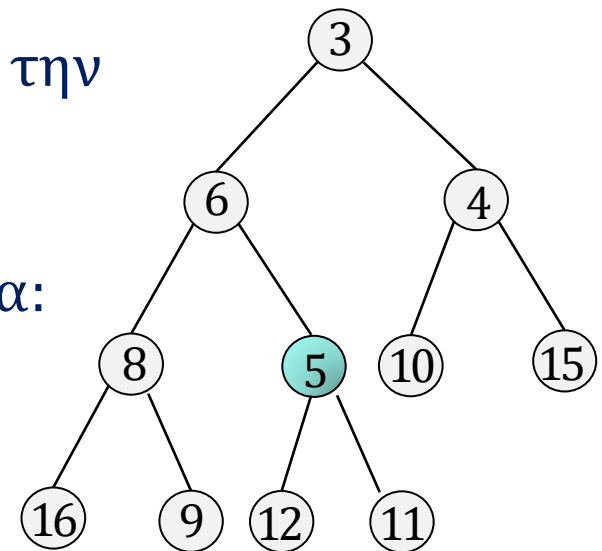
- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5
- Αρχικά τοποθετούμε το στοιχείο μετά την τελευταία θέση ($A[n+1]$)
- Συγκρίνουμε με τον γονέα και αν χρειάζεται ανταλλάσσουμε τα στοιχεία:
 $swap(A[i], A[i/2])$

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

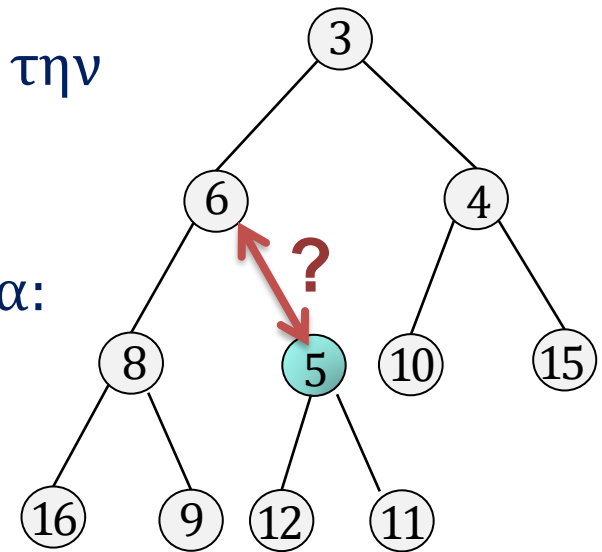
- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5
- Αρχικά τοποθετούμε το στοιχείο μετά την τελευταία θέση ($A[11]$)
- Συγκρίνουμε με τον γονέα και αν χρειάζεται ανταλλάσσουμε τα στοιχεία:
 $swap(A[i], A[i/2])$
- Επαναλαμβάνουμε ...

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

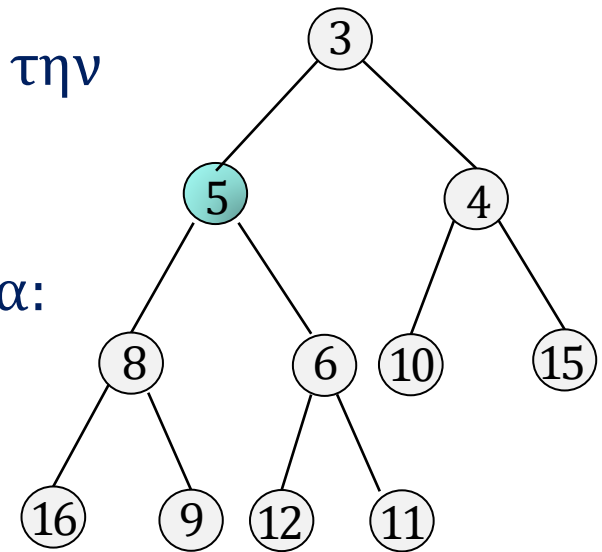
- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5
- Αρχικά τοποθετούμε το στοιχείο μετά την τελευταία θέση ($A[11]$)
- Συγκρίνουμε με τον γονέα και αν χρειάζεται ανταλλάσσουμε τα στοιχεία:
 $swap(A[i], A[i/2])$
- Επαναλαμβάνουμε ...

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

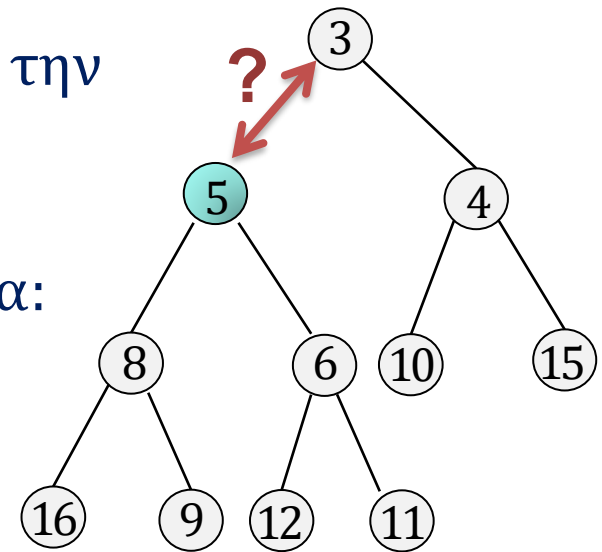
- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5
- Αρχικά τοποθετούμε το στοιχείο μετά την τελευταία θέση ($A[11]$)
- Συγκρίνουμε με τον γονέα και αν χρειάζεται ανταλλάσσουμε τα στοιχεία:
 $swap(A[i], A[i/2])$
- Επαναλαμβάνουμε ...

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

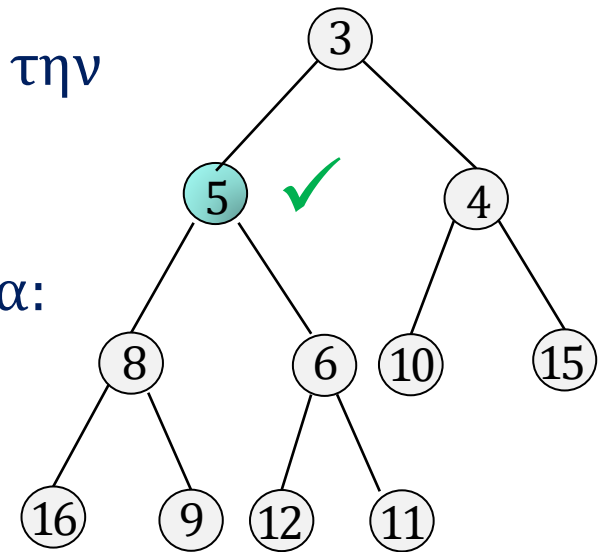
- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5
- Αρχικά τοποθετούμε το στοιχείο μετά την τελευταία θέση ($A[11]$)
- Συγκρίνουμε με τον γονέα και αν χρειάζεται ανταλλάσσουμε τα στοιχεία:
 $swap(A[i], A[i/2])$
- Επαναλαμβάνουμε ...

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

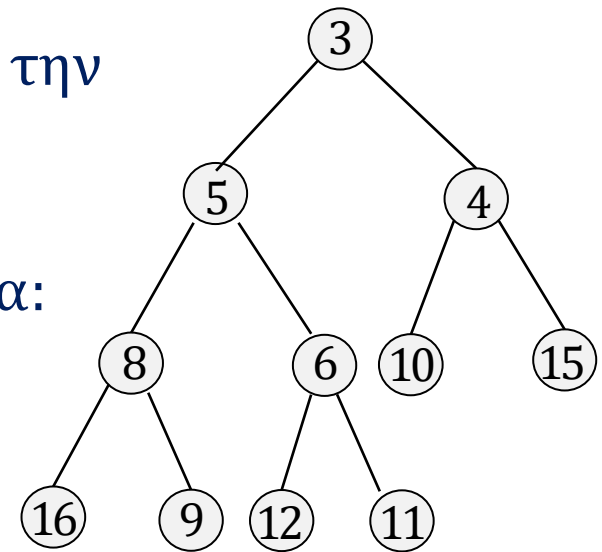
- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5
- Αρχικά τοποθετούμε το στοιχείο μετά την τελευταία θέση ($A[n+1]$)
- Συγκρίνουμε με τον γονέα και αν χρειάζεται ανταλλάσσουμε τα στοιχεία:
 $swap(A[i], A[i/2])$
- Επαναλαμβάνουμε ...

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

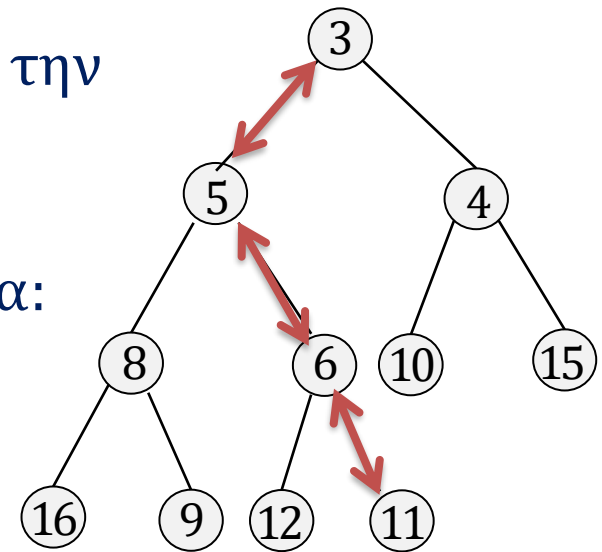
- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5
- Αρχικά τοποθετούμε το στοιχείο μετά την τελευταία θέση ($A[n+1]$)
- Συγκρίνουμε με τον γονέα και αν χρειάζεται ανταλλάσσουμε τα στοιχεία:
 $swap(A[i], A[i/2])$
- Επαναλαμβάνουμε ...
- Χρόνος εισαγωγής: $O(\log n)$ – γιατί;

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Εισαγωγή σε δυαδικό σωρό

- Έστω ότι θέλουμε να εισαγάγουμε ένα νέο στοιχείο με τιμή 5
- Αρχικά τοποθετούμε το στοιχείο μετά την τελευταία θέση ($A[n+1]$)
- Συγκρίνουμε με τον γονέα και αν χρειάζεται ανταλλάσσουμε τα στοιχεία:
 $swap(A[i], A[i/2])$
- Επαναλαμβάνουμε ...
- Χρόνος εισαγωγής: $O(\log n) \sim$ ύψος δένδρου

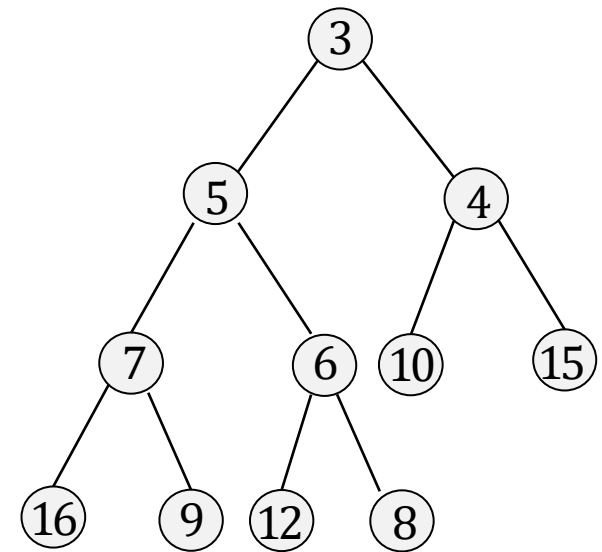

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Μικρή βελτίωση: δεν χρειάζεται να κάνουμε $swap$, απλά $A[i] \leftarrow A[i/2]$ ώσπου να “αδειάσει” η σωστή θέση

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

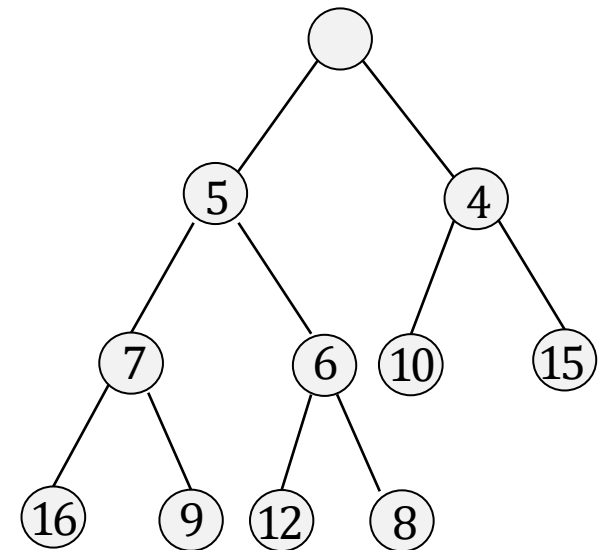
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)

**Δυαδικός σωρός
ελαχίστου**

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

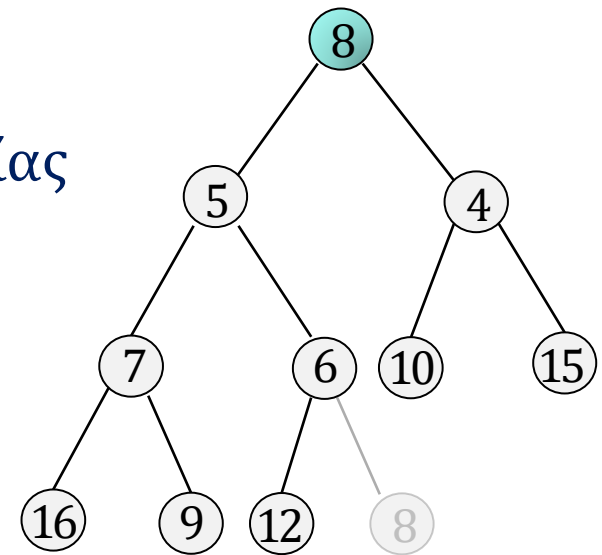
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)
- Η τελευταία θέση «περισσεύει»

**Δυαδικός σωρός
ελαχίστου**

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

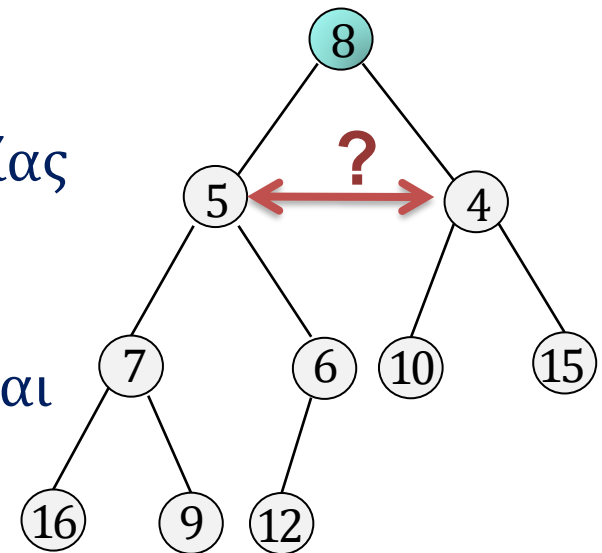
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)
- Η τελευταία θέση «περισσεύει»
- Τοποθετούμε το στοιχείο της τελευταίας θέσης ($A[n]$) στη ρίζα

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

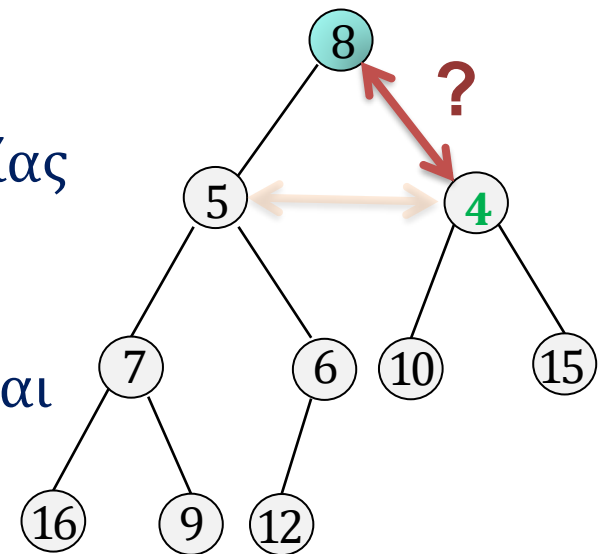
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)
- Η τελευταία θέση «περισσεύει»
- Τοποθετούμε το στοιχείο της τελευταίας θέσης ($A[n]$) στη ρίζα
- «Κυλάμε» το στοιχείο προς τα κάτω συγκρίνοντας με το μικρότερο παιδί και ανταλλάσσοντας (swap) αν χρειάζεται

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

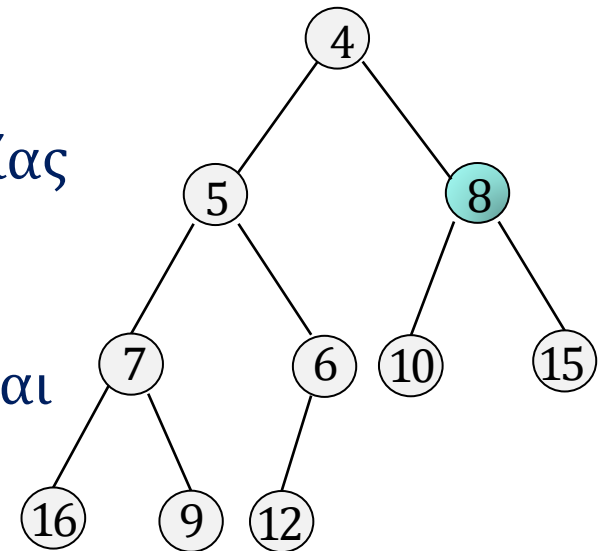
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)
- Η τελευταία θέση «περισσεύει»
- Τοποθετούμε το στοιχείο της τελευταίας θέσης ($A[n]$) στη ρίζα
- «Κυλάμε» το στοιχείο προς τα κάτω συγκρίνοντας με το μικρότερο παιδί και ανταλλάσσοντας (swap) αν χρειάζεται

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

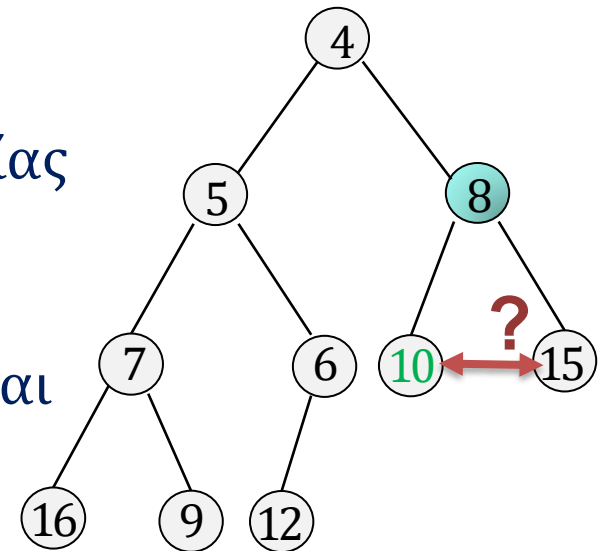
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)
- Η τελευταία θέση «περισσεύει»
- Τοποθετούμε το στοιχείο της τελευταίας θέσης ($A[n]$) στη ρίζα
- «Κυλάμε» το στοιχείο προς τα κάτω συγκρίνοντας με το μικρότερο παιδί και ανταλλάσσοντας (swap) αν χρειάζεται

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

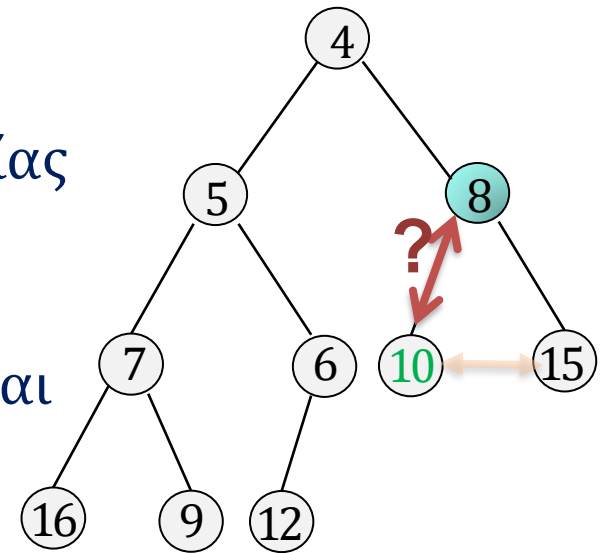
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)
- Η τελευταία θέση «περισσεύει»
- Τοποθετούμε το στοιχείο της τελευταίας θέσης ($A[n]$) στη ρίζα
- «Κυλάμε» το στοιχείο προς τα κάτω συγκρίνοντας με το μικρότερο παιδί και ανταλλάσσοντας (swap) αν χρειάζεται
- Επαναλαμβάνουμε ...

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

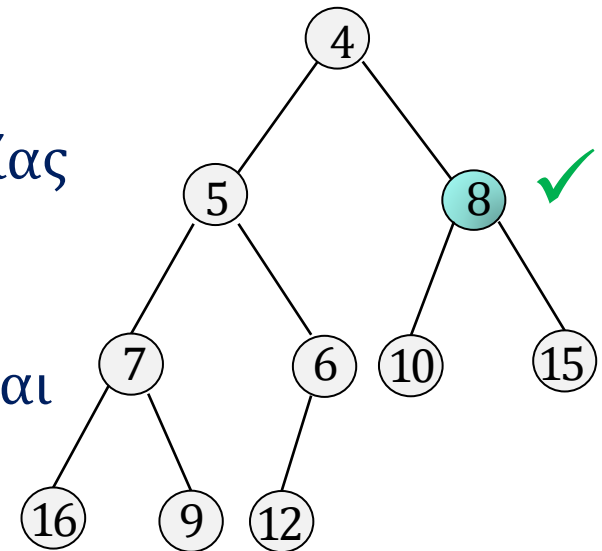
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)
- Η τελευταία θέση «περισσεύει»
- Τοποθετούμε το στοιχείο της τελευταίας θέσης ($A[n]$) στη ρίζα
- «Κυλάμε» το στοιχείο προς τα κάτω συγκρίνοντας με το μικρότερο παιδί και ανταλλάσσοντας (swap) αν χρειάζεται
- Επαναλαμβάνουμε ...

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

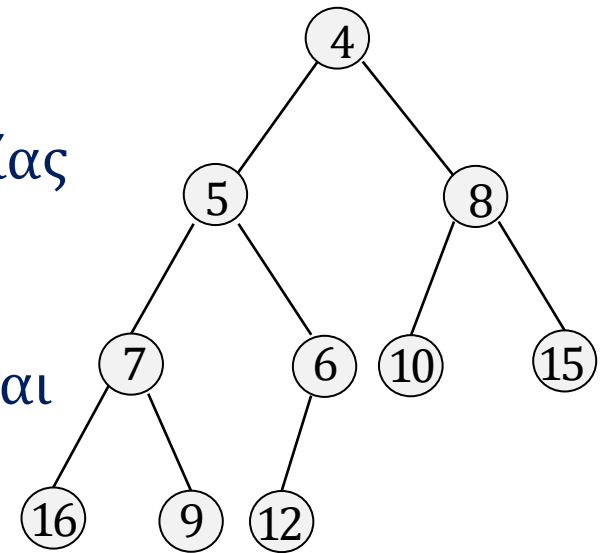
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)
- Η τελευταία θέση «περισσεύει»
- Τοποθετούμε το στοιχείο της τελευταίας θέσης ($A[n]$) στη ρίζα
- «Κυλάμε» το στοιχείο προς τα κάτω συγκρίνοντας με το μικρότερο παιδί και ανταλλάσσοντας (swap) αν χρειάζεται
- Επαναλαμβάνουμε ...

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Διαγραφή από δυαδικό σωρό

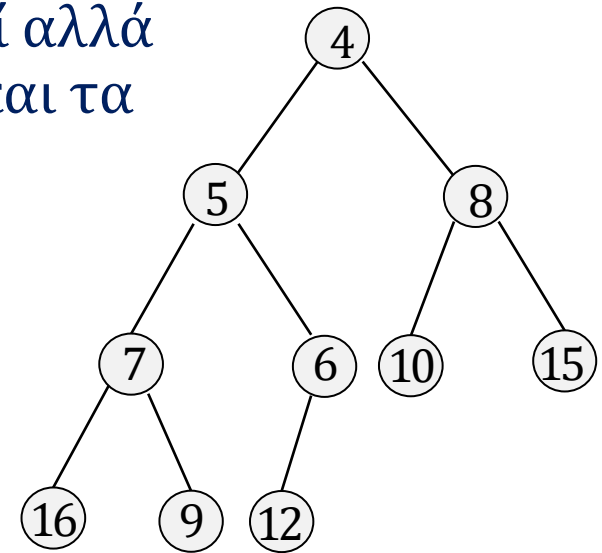
- Έστω ότι θέλουμε να διαγράψουμε το ελάχιστο στοιχείο (ρίζα)
- Η τελευταία θέση «περισσεύει»
- Τοποθετούμε το στοιχείο της τελευταίας θέσης ($A[n]$) στη ρίζα
- «Κυλάμε» το στοιχείο προς τα κάτω συγκρίνοντας με το μικρότερο παιδί και ανταλλάσσοντας (swap) αν χρειάζεται
- Επαναλαμβάνουμε ...
- Χρόνος ανακατασκευής: $O(\log n)$ – γιατί;

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Διαγραφή από δυαδικό σωρό => μέθοδος (ανα)κατασκευής

- Η διαδικασία διαγραφής ουσιαστικά εμπεριέχει διαδικασία **ανακατασκευής** του σωρού όταν τα υποδένδρα είναι σωροί αλλά η ρίζα είναι μεγαλύτερη από το ένα ή και τα δύο παιδιά της
- Αυτή η διαδικασία λέγεται **Heapify** ή **Combine** στη βιβλιογραφία και είναι χρήσιμη γενικότερα
- Για παράδειγμα, μπορούμε με χρήση της διαδικασίας αυτής να κατασκευάσουμε σωρό με n στοιχεία σε **συνολικό χρόνο $O(n)$** (αντί για **$O(n \log n)$** με χρήση διαδοχικών εισαγωγών) – πώς;

Δυαδικός σωρός
ελαχίστου

Ταξινόμηση με σωρό (HeapSort)

- Έστω ότι θέλουμε να ταξινομήσουμε n αριθμούς (ή στοιχεία)
- Τα εισάγουμε σε σωρό με n διαδοχικές εισαγωγές: **$O(n \log n)$** [ή χρησιμοποιούμε Heapsify, **$O(n)$**]
- Επαναλαμβάνουμε n φορές:
 - διαγραφή ελαχίστου και εκτύπωσή του
- Συνολικός χρόνος διαγραφών: **$O(n \log n)$**
- Πολυπλοκότητα HeapSort: **$O(n \log n)$**
- Εναλλακτικά: **σωρός μεγίστου**, διαγράφουμε διαδοχικά μέγιστο και το εισάγουμε στην τελευταία θέση (ταξινόμηση **επί τόπου** !)